

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ possint à Dæmone secundùm eius virtutem fieri. Punct. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

tum in magia, quæ absque expresso pacto cum dæmone fit: sic Valen. Sanch. Lessius locis citatis. Stante tamen expresso pacto non videtur quæ ratione inter fideles possit dari ignorantia à mortali excusans. Sanch. *suprà*. Secundo dicunt Sanch. & Valen. esse veniale peccatum, si his superstitionibus vitæ non ferio, sed iocis causa, vel ex quadam animi levitate, & curiositate videndi, an effectum habeant. At certè mihi difficile est hanc curiositatem à mortali excusare: si quidem societatem cum dæmone habere & eius auxilium tacite perere, tamen ex curiositate, & levitate fiat, in gravem cede diuinæ maiestatis iniuriam, & ex alia parte non leui periculo deceptionis est expositum.

5. Aduertendum tamen est, hoc peccatum magi alia grauissima peccata contra fidem, religionem, castitatem, & iustitiam secum deferre solere. Solent enim magi dæmonem adorare eique sacrificium offerre, vt cum propitium, & beneuolum habent, renunciant Christo eiusque Sacramentis, reputant dæmonem felicem, neque Deo subiectum, cum eoque nefandos habent concubitus, & perpetuo eius obsequio se tradunt. Insuper damna grauissima, & homicidia præcipue infantium perpetrant: ob quæ merito ex hoc mundo exterminandi sunt.

6. Rursus vana obseruantia, seu magia triplex est iuxta triplex genus effectuum, qui per magiam procurari possunt. Prima est, qua tibi, vel alteri intendis scientias rerum naturalium subito, & absque vilo labore comparate. Secunda, qua tibi, vel alteri comparate intendis bona fortunæ, & honoris, corporis sanitatem, vitæ longitudinem, &c. Tertia, quæ damna proximis inferuntur. Omnis autem hæc distinctio, & diuersitas materialis est, non formalis. Nam in ratione magicæ superstitionis non distinguuntur; si quidem in omnibus his est eadem malitia, cultus dæmonis, societatis cum illo & in illum fiducia: sic Suarez *lib. 2. de superst. c. 14. n. 10. c. 15. n. 2.*

PUNCTVM IX.

Quæ possint à dæmone secundum eius virtutem fieri.

SUMMARIVM.

1. Petere à dæmone, quæ ipse prestare naturaliter potest non est propriè superstitio, esto sit grauissimum peccatum.
2. Latissima est dæmonis potestas. Expenditur. Primo circa elementa, aliaque res naturales.
3. Habent potestatem circa humana corpora. Et qualiter.
4. Circa animas separatas communis est sententia nihil posse.
5. Proponitur difficultas ex anima Samuelis. 1. Reg. 28. Et sit illi facta.
6. An verum sit sagas, & maleficas à dæmone asportari, an tantum sic fingi? Proponitur sententia negans asportari.
7. Sub distinctione questio resoluitur. De potentia dæmonis non esse dubium, de facto sapè asportari.

VT plene obseruationis vanæ species intelligantur necessario præmittenda est hæc questio. Nam si à dæmone petas quæ ipse facere potest ex multorum sententia, quam probabilem iudicamus, superstitionem propriam non committis; tamen grauissimè peccas; quia non ei defers honorem Deo debitum, in quo superstitio sita est, sed defers honorem ei propriam, & naturalem. Quocirca inuestigandum est, quæ dæmones facere possint, quæ non satis inter doctores constat.

1. Vnum tamen est omnino certum, latissimam esse eorum potestatem ad nocendum hominibus, si Deus permittit; quia per peccatum non fuit eis sublata, imò nec diminuta naturalis potestas in hæc inferiora operandi; vt tradit D. Thom. ab omnibus receptus, 1. p. quest. 64. art. 4. Primò ergo habent dæmones potestatem circa elementa: possunt namque de vno loco in alium transferre nubes, ventos, pluuias, grandines, & tonitrua. Item possunt tempestates alibi exortas huc, vel illic impellere, sistere, & mitigare. Item valent ciuitates destruerè, incendia causare, segetes conuelere, & de vno in alium locum in ictu oculi transplantare. Item à fortiori possunt aurum, tærræ absconditum, vel mari inclusum extrahere, tamen si ratò Deus id permittat, ne hac occasione homines ad sui obsequium pertrahantur. Ratio autem est: quia ad præstandos hos effectus non requiritur nisi virtus motiua loco ad locum, quam ex pluribus scripturæ locis constat dæmones habere. Sed non inde sequitur posse ordinem viuens peruertere? quia Deus non permittit: ex diuina enim prouidentia eius potestas coercetur, vt rectè D. Thom. 3. *contra gentes. c. 108.*

3. Secundo habent dæmones potestatem circa humana corpora, vt ea possint variis morbis afficere applicando aliqua nociva, quibus humana industria occurrere non possit. E contra

possunt morbos omnes curare, qui naturalibus remedijs curari valent. Item possunt impedire lesiones omnes, quæ ex igne, gladio, aliisque instrumentis irrogati homini possunt, tum te interponendo, tum imperum infringendo, tum media contraria applicando, sicuti Simon Magus sapè faciebat, itò tamen id Deus permittit, ne simplices decipiantur. Deinde possunt de loco in locum homines transfere breuissimo temporis spatio. Item possunt eorum formas, & qualitates transmutare, non intrinsecè, sed extrinsecè tum aliam loco illius substituendo, tum reddendo illum inuisibilem corpore aliquo intermedio opposito, tum transportando in partem longinquam, tum immutando phantasia presentium, vt videatur muratus, cum tamen in se nullam receperit mutationem. Tertio habent potestatem imprimendi in anima coniuncta corpori, quæ ex phantasia, & dispositione corporis pendet; valent enim excitare ad odium, ad amorem, ad libidinem, aliaque similes affectiones. Quarto possunt inferiores dæmones aligare, comprimere, coercere, in corpora humana introducere, introducta expellere, ac denique possunt se voluntari Magorum subiecte. Alij autem effectus miraculosi, quique virtutem agentium naturalium excedunt, fieri non possunt à dæmonibus. Vnde dæmon non potest hominem in bestiam transformare, quia esto possit hominem occidere, non tamen potest brutam animam suo corpori venire, & sic vitam iterum illam expellere, & deuo animam hominis reunire. Quocirca omnes illæ transformationes, quæ à Magis referuntur, præstigiæ sunt & illusiones sensuum non veræ, vt constat ex cap. non mirum 26. quest. 5. & tradit D. Thom. 1. part. quest. 114. art. 4. ad 2. Cælius *lib. 2. de iusta heret. iunior. cap. 14.* Suarez *lib. 2. de superst. cap. 16. num. 6.* Similiter neque possunt dæmones homines producere aliaque perfecta virtutia quæ ad sui organizationem requirunt virtutem animæ coniunctæ, tamen possunt esse incubi, & succubi in corpore assumpto, & sic semen ad hoc decium in virtum feminæ introumittere, quo ipsa concipiat, sed tunc dæmon non est pater, neque genitor illius fetus, sed homo qui semen misit, quia dæmon semen transportauit, non produxit.

4. Circa animas separatas communis est sententia, nihil posse, neque enim possunt eas de loco in locum transferre. Nam si in celo sunt, alienum erat à diuina maiestate, & statum illo beatifico, vt dæmonibus subiecterentur: sunt enim ibi iudices, & domini, si tamen in purgatorio existunt, sunt in via beatitudinis, & ob eandem rationem non decebat eas dæmonibus subiecti. Præter quam quod ibi sunt ex diuina ordinatione, donec peccata expient, quibus expiatis recta ad celum via tendant. Si autem in inferno morantur, habent ibi tanquam in carcere à diuina iustitia reclusæ, à quo exire vultatenus illis permittitur, dæmones vero executores sunt diuinæ iustitiæ, & illius ministri ad animas torquendas; his autem non conceditur, vt reos ducant, quod velint, sed vt torquent iuxta delictorum qualitatem: & ita expressè notauit Suarez *lib. 2. de superstitione, cap. 16. numer. 14.* Lessius *lib. 2. de iust. cap. 44. dub. 3. numer. 23.* Quocirca cum aliqua animæ virtute maleficorum appareret, non censendæ sunt ipsæ apparere, sed eorum imagines, & vmbre à dæmonibus efformari, & per quas ipsi dæmones loquuntur.

5. Sed obstat aduersus hoc pronuntiatum locus 1. Regum 28. vbi refertur ad Pythonissæ incarnationes Samuelis animam euocatam esse. Queritur enim Samuel de Saul quod ipsum obligauerit relinquere quietem id est sedem certam & stabilem, quam habebat. Dicit enim, quare inquietati me, vt suscitaret, quasi dicebam, quare me coegisti relinquere locum, in quo quiescebam, & à mortuis resurgere: sed nulla alia via Saul Samuelem inquitauerit, nisi media Pythonissa. Ergo Pythonissa potuit animam Samuelis euocare à limbo. Quod autem verè Samuel apparuerit probari potest. Primò, quia sacretorius testatur mulierem Samuelem vidisse, cum autem vidisset mulier Samuelem, & iterum dixit Samuel ad Saul, quæ de figura non videntur intelligi posse. Secundo, quia in *lib. Ecclesiastice. cap. 46.* loquens de hac apparitione Samuelis dicitur. Post hæc dormiuit, & notum fecit Regi, & ostendit illi finem vitæ suæ, & exaltat vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis. Quæ verba videntur clarè probare verum Samuelem apparuisse. Tum quia in laudem Samuelis enumerantur. Tum quia per veram prophetiam sunt dicta. At si à dæmone figuram Samuelis inducens dicta essent, non videretur posse in laudem Samuelis tale dictum diabolicum credere, neque illud dictum prophetiæ nomen obtinere. Quod si dicitur in laudem Samuelis illam prophetiam credere, tamen à dæmone factam, quia dæmoni facta concessa, eò solum, quod Samuelem representauerit, imò fortè media reuelatione ipsi facta representauerit, adhuc non satisfacit: quia aliena esse videtur Samuelem, adhuc non satisfacit: quia aliena esse videtur à congregacione iustarum animarum quælibet loci, & familiaritas cum dæmonibus. Ergo non est credendum animam sanctissimam Samuelis assumpsisse dæmonem, vt mediatorum ad manifestandum Sauli exitum vitæ suæ. Præterea

Præterea hæc propheta dicitur facta per vocem Samuelis: si autem qui ibi apparebat, non Samuel sed demon esset, potius dicitur debet prophetiam factam à Samuele per vocem demonis, quam per vocem ipsius Samuelis: propriam enim vocem propheta requirit, non vmbriticam.

In hac re dicendum est probabilius esse, & meo iudicio certum veram animam Samuelis apparuisse ob rationes modo dictas, quæ amplius videntur. Facor namque aliquando vmbra, & imaginem nomine imaginati, & representati appellari, vt probat Augustinus. *lib. 2. ad Simplician. quest. 3.* Sæpe enim dicebatur Deus apparere, cum tamen non ipse, sed Angelus eius nomine appareret, & Pharaon dixit se spiritus vidisse, & vacas ad ripam Nili, cum tamen solum illarum imagines vidisset, & Nabuchodonosor fecit se vidisse statuas, & deinde arborem, cum tamen non veram statuas, neque arborem, sed solum illius imaginem viderit. At quando ad veram & propriam significationem verba accomodari possunt, non debent ad hos tropos, & improprios sensus detorqueri. In presenti autem conuenientiis est, & forte necessarium, vt in propria significatione verba videntur, & de vero Samuele, & non vmbriticis apparitio intelligatur. Quod tam ex illa loco Reg. quam ex Ecclesiast. factis colligitur. Ex loco Reg. quia ille qui apparuit dixit Sauli faciet tibi Dominus, sicut locutus est in manu mea. At comminatio, quam Dominus Sauli per manum Samuelis sepe fecerat, non erat per Samuelem fictitium, sed verum. Item ipse Samuel conuersus est, quod fuerit à Saule inquietatus, vt suscitaretur diabolus autem nunquam fuit inquietatus, vt suscitaretur. Ergo non de diabolo sub forma Samuelis, sed de vero Samuele debent intelligi. Clarius autem id constat ex loco Ecclesiast. 46. Nam eodem tenore, quo dicitur Samuelem prophetam Domini esse in sermone fidelem, & ab auaritia immanem, & tamen in Domino obdormisse: dicitur notum fecisse Regi finem vitæ suæ, & exaltasse vocem suam de terra in propheta delecte impietatem gentis, sed esse Samuelem prophetam domini in sermone fidelem, ab auaritia immanem, & tandem mortuum esse, non contigit per figuram, & representationem, sed verè, & proprie. Ergo illa Regi manifestatio finis vitæ suæ à vero Samuele procedit, & non à figurato. Et confirmo: nam ab illo dicitur manifestata fuisse Regi futura qui dormuit, id est, mortuus fuit, sed mortuus fuit Samuel verus, & non vmbriticus. Ergo verus Samuel apparuit. Deinde ascendente Samuele de terra Deus exaltauit vocem eius in propheta, id est, fecit vt alta voce futura prædiceret abique vilo errore, vt sic Samuel non solum in vita, sed post mortem verus propheta haberetur, quod de vero Samuele oportet intelligi: sic August. *lib. de cura pro mortuis agendis, c. 15. c. 16.* mutans sententiam, quam docuerat *lib. quest. veter. testam. q. 27. c. lib. de doctr. Christiana, cap. 29.* Basilianus *epistol. 80.* Iulianus *Martyr. dialog. cum Tryphone, versus finem.* Ambrosius *lib. 1. in Lucam, ubi de Zacharia turbato.* Lyra, Caietan, Abulens. Charchulian. Galpar. Sanchez, & alij Commentatores Regum. Bellarm. *1. lib. 4. c. 11.* Martin. Delrio *lib. 2. de quæst. mag. q. 6. c. 2. sect. 4.* Vallæ. *de sacra Philosoph. cap. 33.* Suarez. *t. 2. in 3. p. 8.* Thom. *q. 52. disput. 2. sect. 2. c. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. cap. 16. numer. 18.* Benedict. Pereira in *7. cap. Exodi. disp. 8.* Lessius. *lib. 2. de iustitia, cap. 44. num. 13.* Neque obstat Samuelem dixisse Sauli: Cras tu, & filij tui mecum eritis; quia non intellexit mecum eritis; in eodem loco paradisi, sed mecum eritis in sepulchro; hoc est sicut ego mortuus, sum, & sepultus, sic vos mortui, & sepulti eritis. Frequens enim est in scriptura etiam de malis cum moriuntur dicere apponi ad patres suos. Hæc enim ad corpus potius quam ad animas referuntur. Item non obstat, quod Samuel permisit se à Saule adorari; quia non constat eum adoratione lætari adorasse, sed dulcia tantum, quæ sanctis licita est.

Secundo dicendum est verum Samuelem non apparuisse ex vi & efficacia magiæ incantationis sed occasionaliter ex illa, Dei tamen iussu, & ordinatione tum ad gloriam Samuelis, tum ad maiorem Saulis punitionem: sic ferè omnes Doctores nuper relati, sed specialiter S. Thom. *2. 2. quæstione 174. artic. 5. in respons. ad 4.* Caietan. in *supradicto loco Reg.* & ibi Galpar Sanchez, Suarez, Lessius, & Pereira *supra.* Et ratione probatur. Nam si anima Samuelis vi, & efficacia magiæ artis ab inferis excitaretur: maximam inde laudem magica ars obtineret, vt quæ potens esset vi sua sanctas animas in sinu Abraham quiescentes extrahere, & ducere, quod Mago piacuerit. Si autem non valet coactas extrahere, sed voluntarie consentientes: & Samuel efficacia artis annuit proculdubio occasionem tribuit suspicandi autem magicam potentissimum esse, eiusque exemplo possent homines excitari ad illum vsum; si quidem ipse mortuus non repulit, cum posset, sed potius consentit. Nullo ergo modo dicendum est, arte magica Samuelem fuisse excitatum, sed dum Pythonissa incantationes parabat, eius oculis se obtulit. Quod sufficienter colligitur, ex eo quod statim ac mulier securitatem à

Saule obtinuit in maleficio faciendo simul apparuit, Ergo non apparuit ex vi incantationis, quæ vt fieret longum tempus expectulabat. Itæ Pythonissa turbata est vehementer viso Samuele, quod non fieret, si ad eius incantationem Samuel appareret; sicuti aliarum animarum imagines apparebant. Deinde Samuel non apparuit eo habitu, & forma, quæ solent hæc spectra arte magica apparere. Alia enim vt refert Theodoret. *q. 62.* pedibus lustrum elatis, & capite deorsum, à iâ supra sicuti sepebantur, apparent, & apparent tetica, & obscura. At Samuel apparuit reclusus, & splendore circumfulsus, ita vt ipsa Pythonissa diceret: Deos vidi ascendentes de terra: id est quid diuinum video. Ergo signum est non ex magica arte, sed Dei virtute, & ordinatione Samuelem apparuisse, cum Pythonissa se pararet ad incantationem, neque obstat Samuelem quæsi. Quare inquietati me quia ob petitionem Saulis Deus illum inquietauit, id est quietem relinquere fecit, & sic à Saule occasionaliter Samuel inquietatus fuit.

Quod si roges, quare Deus Samuelem excitauit, vt Sauli futura prædiceret cū Pythonissa incantationem præpararet, & non antea; cum ipse dominum consuluit per somnia, per sacerdores, & prophetas: videtur enim occasionem tribuere existimandi à Pythonissa Samuelem fuisse euocatum? Responderi potest merito id factum esse, tum vt Saul se cognosceret à Deo esse despectum, qui consultus ei non respondebat. Respondit autem, cum Pythonissam consuluit, tum in peccatum peccati recentem commissi. Tum quia illo tempore acerbior illi futura erat sententia: eo quod timore grandi angebatur. Tum forte, vt à peccatis respiceret, eaque penitentia deleret, motus morte iam imminenti, & notificata per eum, cui fides necessario adhærenda erat.

6. Restat satisfacere illi quæstioni: an verum sit sagas, & maleficos à demone asportari, & conuentibus interesse, an tantum sic fingi, & imaginari; sicuti cum quis dormiens reportat loca plurima peragere, cum tamen verum non sit, sed solum imaginatione luceedat. Non desunt, qui negent verè Magos à demone asportari, neque verè conuentibus interesse; sed omnes illas demonis adorationes, nefarios concubitus, conuiuia, & similia per representationem luceedere: & probant primò, quia sæpe testantur ibi a fuisse, cum tamen manifestè constet locum non deseruisse; in duplici autem loco non potest demon corpus collocare. Secundò, testantur ibi vidisse plurimos, quorum suspicio nulla est de hæc ita nefandi. Tertio, affirmant pronunciatum nomine I e s v statim omnia euanescente: quæ si vera essent non possent ita breui tempore, & ibi assidentes illic reperiuntur. Quarto, si in voluntate sagarum situm est transportari ex loco ad locum, quomodo carceribus detinentur, & à iudicibus puniuntur? Quintò, mutant aduersas formas, quod demoni est impossibile. Sextò, in *cap. Episcopi 25. q. 5.* reputantur hæretici credentes de loco ad locum striges verè transferri, sacerdotibus grauitèr mandatur, vt per luas Ecclesias prædicent falsa esse, quæ de iis mutationibus sagæ confingunt.

7. Cæterum loqui possumus de facto, & de potentia. Et quidem de potentia æmini potest esse dubium posse demonem has sagas, seu striges de loco in locum breuissimo tempore transferre, tametsi obia clausa sint; quia facillimo negotio potest omnes portas aperire, & murum si opus fuerit diuidere, & iterum copulare: quæ sola virtus mortua, quæ demonibus naturaliter instra est, hæc omnia fieri possunt. Nunquam tamen potest demon corpora penetrare, aut in duplici loco idem corpus constituere; quia ij sunt effectus excedentes naturalem virtutem ac prouide miraculosi, & multo minus potest sagas in bestias transformare quia vt dictum est, naturalem virtutem excedit. Neque obstat magos in Ægypto, *Exod. 8. c. 9.* virgas in serpentes transmuisse; quia hæc cum sint animalia imperfecta, quæ ex putrefactione terræ, & elementorum dispositione sepe generantur, poruerunt applicare materiam, vt sic breuiter illæ transmutationes fierent. Adde pluribus probari solum apparetur illas transmutationes factas esse.

At si de facto loquamur, assumendum est sæpè has sagas à demone asportari, & conuentibus interesse verè, & realiter, & non tantum apparere: sic ex communi sententia docet Valent. *2. 2. disp. 6. q. 12. punct. 2.* Pagna. *director. 2. p. comm. 67. post medium.* Azor. *6. 1. lib. 1. instrum. d. c. 25. q. 3.* Suarez. *1. 1. de Relig. lib. 2. de superstit. c. 16. n. 24.* Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 40. n. 6.* Lessius *lib. 2. de iustitia. c. 44. dub. 3. num. 15. c. 16.* Martin. Delrio *lib. 2. q. 10. c. lib. 5. sect. 16. n. 4. c. 5.* Et desumitur ex tot virorum, & mulierum testimonijs, vt prudenter negari non possit. Neque obstant argumenta contraria. Ad primum concedo aliquando solum apparetur has lamias transferri, quod facit demon, vt veras transmutationes infirmit, & iudices derinat, ne sagas pro criminis qualitate puniant, putantes solum apparetur hæc fieri. Quod si virgas, quomodo cognosci possit, quando verè, quando apparetur tantum transferantur, Respondeo ex aliorum testi-

monio circumstantiis obseruatis. In casu autem dubio semper praesumendum est transferri. Adde, esto de facto nunquam translatae sint, debent ac si essent translatae puniri? tum ob pactum cum daemone expressum. Tum quia voluerunt se transferri, & ad illum finem se vntionibus praepararunt. Tum quia cum in se redeunt approbant, & gaudent de factis in illos nequissimo conuentu sibi representatis, ac si verè ita contigissent. Ob quae merito debent è mundo exterminari, quia reipublicae perniciosissimae sunt. Ad secundam concedo saepe daemones, vt his diabolicis conuentibus auctoritatem praestant, effingere ibi figuras piorum virorum, hoc tamen non tollit, quominus eius ministri ibi adfuerint. Ad tertiam fautor pronuntiatione nominis Iesu omnia euanescere aliquando, & sagas ibi translatae illic permanere. Ad quartam diuina providentia factum est; vt è manibus iudicis se liberare non possint. Tum vt ipsa malefica puniantur, tum vt omnibus confiteri daemone diuinæ providentiæ subiectum esse, sibi que obsequentes in periculo deserere. Ad quintam nego formam propriam immutari, tamen magis videatur per imaginationem mutata esse. Ad sextam dico in illo cap. Episcopi nullo modo damnari credentes, sagas, seu stygas, de loco in locum transferri, sed damnari credentes transferri in veras bestias transmutatas. Idem credentes Dianam esse veram Deam, posseque equos efformare, quibus lamiae transuherentur, & Herodiadem verum suum corpus assumere & cum lamis aëra discurrere. Haec enim omnia erronea sunt, & à vera philosophia prorsus aliena.

P V N C T V M X.

Declarantur magicæ Superstitionis, quovsq; illicitæ sint.

S V M M A R I V M.

1. Vt effectus aliquis à magia damnata procedat, debet causam naturalem excedere, & quomodo hoc possit cognosci.
2. In casu dubij à causa naturali reputandus est.
3. At posito à causa naturali provenire non posse, à Deo, vel à demone debet necessariò provenire, quod colligendum est ex medijs assumptis, & in casu dubio reputandum provenire, à demone.
4. Non potest demon scientias rerum naturalium tibi brevissimo spatio infundere.
5. Si hoc procuras, supersticiosus es, & qua inde inferantur?
6. Differt hac magia superstitio à diuinatione, quia diuinatione transiens cognitio procurator, at magia superstitione permanens.
7. Scientia rerum naturalium tamen male acquisita liberè uti potes.
8. Si aliqua verba, vel signa sacra usurpes, credens illi liberum te esse à subitanea morte, à laesione inimicorum, ab aliòque casu fortuito, &c. superstitionem magicam committis.
9. Idem est si bona fortuna precibus circumstantiis vanas habentibus consequi speres. Et quid de mulierculis, vulgo ensalmadoras.
10. Qua in his precibus à superstitione excusent.
11. Si medijs improporionate sanitate corporis procuras supersticiosus es, & quid de usu imaginum astronomicarum?
12. Mutare locum in ludis, sperans inde felicem euentum, superstitio est, subintelligitur, si ceriò credatur.
13. Quid dicendum de iis (quos Hispani vocant salutatores) alij eos approbant, alij improbant.
14. Sub distinctione responderetur.
15. Explicentur aliqui casus, ex quibus licitus, vel illicitus horum salutariorum usus colligi possit.
16. An virus residens in salutarioribus ritibus operantibus naturalis sit, an diuinitus infusus? No est satis exploratum.
17. Ars chymica hominibus est incognita.
18. Assumere vana ad proximorum nocumentum superstitio magica est omnibus derestabilior.

I. Vt effectus aliquis supersticiosus, & arte magica effectus debet constare, neque à causa naturali productum esse, saltem eo modo, quo est productus, neque à Deo provenire. Nam si à causa naturali adæquatè provenit non ad Magiam damnatam, sed ad Magiam, quæ pars est philosophiz pertinere: si autem à Deo est productus contra virtutem causarum naturalium, erit opus diuinæ virtutis. Cognoscere autem quando à causa naturali, quando à Deo, quando à demone effectus proveniat, difficile est, vt rectè expendit Valent. 2. 2. disp. 6. q. 13. p. 3. ante med. Sanch. lib. 2. c. 40.

à n. 42. Vt autem cognoscatur, an à causa naturali, an à superiore virtute effectus proveniat comparanda est causa cum effectu, & effectus cum causa, & examinandum, an ex sapientium doctrina talis causa potens sit effectum producere, eo modo quo productus est. Si enim iudicio prudentum firmatur causam illam impotentem esse ad talem effectum producendum, necessariò concluditur non provenire à causa naturali. Alias si huic iudicio inhærentem non esset, nihil in philosophia certum pronuntiaripotest: vt bene dixit Valent. dicit illo punct. 2. vers. Apertines.

2. In casu dubio, an effectus naturaliter à causa applicata proveniat, reputandum est provenire. Tum quia evitatur delictum, quod non debet praesumi, nisi probetur. Tum quia virtutes causarum naturalium multiplices sunt, & multis etiam sapientibus ignotæ. Nam saepe ea quæ tanquam miracula habebantur inveniuntur à causa naturali provenire, vt multis exornat August. lib. 14. de civit. Dei, c. 24. & confirmari potest ex his quæ refert Plin. lib. 28. in stir. natur. c. 8. de Pylilis, & Marcis, quorum tactus venena curabant, & aspectus serpentibus terrorem erat: sic Sanchez lib. 2. c. 40. n. 44.

3. At posito effectum à causa naturali provenire non posse, necessariò est dicendum à Deo, vel à demone provenire. A quo autem proveniat inuestigabis ex medijs, quibus ad effectum comparandum uteris. Si enim media non sint à Deo, & ab Ecclesia instituta, sed præter consuetudinem, & usum virorum prudentum fatendum est à demone, qui in his vanis complacet provenire. Secus vero si veris medijs ab Ecclesia præordinatis, neque in illorum usu modum excedis, quod dixerim, quia potes vi medijs à Deo præordinatis, oratione scilicet, ieiunio, aliisque Ecclesiasticis ceremoniis, putans effectum infalibiler habitura, cum tamen non habeant, nisi pro Dei beneplacito in quo modum excedis. Item circa effectum, ad quem talia media non sunt præordinata. Quod si inquiras quid in casu dubio iudicandum est. Respondet, reputandum esse à malo spiritu provenire; quia miracula præsumenda non sunt, nisi probentur, neque credendum est Deum absque gravissima necessitate ea facturum: sic bene probat Sanchez lib. 2. in decalog. c. 40. n. 44. Lessius lib. 2. de iustit. c. 43. dub. 10. n. 62. & 63. & c. 44. n. 2. Suarez 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 15. n. 1. 13. & 14.

4. Circa primam superstitionem magicam, quæ est de scientiarum infusione, dicendum est impossibile esse demoni scientias rerum naturalium tibi brevissimo spatio infundere. Tum quia ipse non videtur habere virtutem producendi hos habitus, neque immutandi immediate superiores animæ potentias; sed ad summum habet potestatem immutandi phantasiam, qua immutata per Sympthiam immutatur intellectus. At cum phantasia non possit simul immutari omnibus actibus, qui necessarii sunt ad vniuersæ scientiæ consecutionem; efficitur nullo modo posse brevissimo tempore scientias tibi communicare: & ita tradit Suarez lib. 2. de superst. cap. 16. numer. 12. Quod si aliquando videas quem medijs vanis, & inefficacibus subdito se in aliqua scientia ostendere veratissimum, vt de Anabaptistis dicitur, qui sumpto illo excecando pane (quem ipsi Eucharistiam vocant) totam scripturam recitant, ac si illam memoris mandassent, cum tamen antea prorsus illam ignoraverint, dicendum est, daemone illis infusere, & ipsorum linguam mouere, quod non leuiter colligitur, ex eo quod renuntiata heresi, & penitentia peccati facta omnino ignorantes redduntur.

5. Verum esto demon hanc scientiam infusione facere non possit subito, si tamen tu illam procuras medijs vanis, & à diuina providentia non præordinatis supersticiosus es; quia conuinceris à demone petere quæ Dei sunt propria. Ad idem est, si vanis utaris, vt memoriam augeas, in studijs proficias, semper enim conuinceris à demone procurare si quidem Deus neque promittit vanis acquirere, neque illis moueri potest. Ex his constat artis notoriè usum superstitionis esse, vt prope qui medijs ieiunijs, & orationibus permixtis vanis quibusdam circumstantiis præterdunt rerum naturalium cognitio: D. Th. 2. 2. q. 95. art. 1. Martin. Delio lib. 3. de iustit. mag. q. 4. sect. 2. Lessius lib. 2. cap. 43. dub. 10. num. 62. Sanch. lib. 2. in decal. c. 40. n. 30. Suar. lib. 2. de superst. c. 15. à n. 4.

6. Quod si inquiras in quo hæc vana obseruantia, & magica superstitio à diuinatione differat, Respondeo differere, quod in diuinatione procurator cognitio transiens alienis effectus oculatis, quæ tota nititur auctoritati & testimonio demonis reuelantis. At per magicam superstitionem procuratur cognitio scientifica permanens, seu in habitu naturalium rerum, quæ per industriam obtineri poterat, vel à Deo diuinitus infunditur.

7. Aduerto tamen scientia semel acquisita rerum naturalium tamen ope demonis acquirere, libere te posse illa vi filosofice eam docere. Quia in hoc usu, & in hac doctrina nulla queam infusa: sic Suarez lib. 2. de superst. cap. 15. n. 24. Vnde etor. q. 4. de Magia. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 13. p. 2. vers. quarto neque.